

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-190
Karar Sayısı : **11-07/ 136-45**
Karar Tarihi : 3.2.2011

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hakan Suat ÖLMEZ, Ekrem SOLMAZ, Hatice YAVUZ

C. BAŞVURUDA BULUNANLAR : - Gizlilik Talebi Bulunmaktadır.
- Mehmet TUNÇ

20

(Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kanalıyla)
m.tunc@trabzonspor.org.tr

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

- Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi Kaya Sultan Sok. No:81
Kat:5-8 Kozyatağı 34742 İstanbul

- Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. Tahirağa Çeşme Sk. Ayazağa Tic. Mrk.
12. Kat No:2 Maslak/İstanbul

30

- Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hasanoğlan Sanayi Bölgesi Bahçelievler Mah. Atatürk Cad.
No:8/L, M, N (A, B, C Blok) Hasanoğlan - Elmadağ/Ankara

E. DOSYA KONUSU: Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. ve Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Orta Karadeniz Bölgesi'nde, CEM-I ve CEM-II 42,5 sınıflarındaki dökme çimentoya birlikte zam yaptıkları ve müşteri paylaştıkları iddiası.

40

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

- Samsun ili Ladik ilçesinde bulunan Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Akçansa Çimento), Tokat ili Artova ilçesinde bulunan Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. (Adoçim) ve Çorum ilinde bulunan Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Cimpor)'nin çimento fiyatlarında yapılacak zam oranlarını aralarında anlaşarak belirledikleri,
- Son zamanda söz konusu üç firmanın da CEM-I ve CEM-II 42,5 sınıflarındaki çimento fiyatlarını 115-120 TL+KDV seviyesine çıkardıkları,

- 50
- Yapılan zam oranının her üç firmada da aynı olması nedeni ile çimento alımında firma seçme şansının ortadan kalktığı ve bunun kendi rekabet güçlerini azalttığı,
 - Adoçim bayisine yapılan çimento taleplerinin reddedildiği ve bunun nedeni olarak Adoçim'in kendilerine satış yapılmasını istemediği şeklinde beyan edildiği,
 - Söz konusu çimento firmalarının müşteri paylaşımı yaparak alıcıları mağdur ettiği iddia edilmiş ve 4054 sayılı Kanun kapsamında gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmiştir.

60

Dosya kapsamında, başvuru konusu iddialara ilişkin başvuru sahibinden talep edilen bilgiler 2.8.2010 tarih ve 6117 sayılı Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Söz konusu yazıda, 24.1.2010-11.7.2010 tarihleri arasında yaklaşık altı ay gibi kısa bir zamanda çimentoya 17,02 TL+KDV tutarında zam yapıldığı, %14,50 zam oranına tekabül eden bu artış hakkında çimento firmalarının herhangi bir açıklama yapmadığı, halihazırda Cimpor'dan çimento temin ettikleri ve birkaç ay önce diğer bayiler aracılığıyla başka çimento fabrikalarından çimento aldıklarında Cimpor'un sözlü olarak kendilerini uyardığı, bunun çimento piyasasında müşteri paylaşımı olduğunu gösterdiği iddia edilmektedir.

Başbakanlık İletişim Merkezi'ne yapılan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından kurumumuza iletilen Mehmet TUNÇ tarafından gönderilen başka bir elektronik postada ise özetle;

- 70
- Trabzon ve Samsun'da hazır beton santrallerinin bulunduğu,
 - 2010 yılı içerisinde çimentoya üç kere zam yapıldığı ve yaklaşık 25 TL tutarında olan söz konusu zamları çimento firmalarının birbirleriyle anlaşıp toplantılar yaparak ve kendilerini de tehdit ederek yaptığı,
 - Ülkedeki diğer malların fiyatları düşerken çimento üreticilerinin piyasadaki şartları öne sürerek söz konusu zamları yapmalarının düşündürücü olduğu

iddia edilmektedir.

80

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.07.2010/5690, 28.07.2010/41 tarih ve sayılar ile intikal eden başvurular üzerine yapılan inceleme neticesinde hazırlanan 18.08.2010 tarih ve 2010-2-190/İİ-10-373.ESO sayılı İlk İnceleme Raporu, 26.08.2010 tarih ve 10-56 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 26.01.2011 tarih ve 2010-2-190/ÖA-11-196.HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu 01.02.2011 tarih ve REK.0.06.00.00-110/55 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-07 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak, Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. ve Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği yönünde herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılmadığından anılan teşebbüsler hakkında aynı Kanun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetlerin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüsler

100 Öneraştırma konusu iddialar temel olarak, Orta Karadeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren çimento üreticilerinin kendi aralarında anlaşma yapmak sureti ile 2010 yılı Ocak ayından itibaren çimento fiyatlarını birlikte belirledikleri ve bunun sonucunda bölgedeki çimento fiyatlarının 2010 yılında yükseldiği, belirtilen çimento üreticilerinin bölgedeki çimento müşterilerini paylaştıkları ve bu nedenle şikayetçi firmanın Adoçim ve Adoçim'in bayisinden çimento temin edemediği iddia edilmektedir. Bu kapsamda, Orta Karadeniz Bölgesi'nde çimento üretiminde bulunan Akçansa Çimento Ladik Fabrikası, Adoçim Tokat Fabrikası, Cimpor Çorum Fabrikası, Adoçim İdari Merkezi ve Cimpor İdari Merkezi'nde raportörlerce yerinde inceleme yapılmıştır.

I.1.1. Akçansa Çimento¹

110 Akçansa, Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. ve HeidelbergCement Mediterranean Basin Holdings, S.L. ortak kuruluşudur. Şirketin %79.4 hissesine Hacı Ömer Sabancı Holding ve HeidelbergCement Mediterranean Basin Holdings, S.L. eşit oranda sahiptir, kalan %20.57'si halka açıktır. Marmara, Ege ve Karadeniz bölgelerinde faaliyet gösteren Akçansa, İstanbul-Büyükçekmece, Çanakkale ve Samsun-Ladik'teki üç fabrikasında çimento ve klinker üretimini gerçekleştirmektedir. Şirketin ayrıca İstanbul-Ambarlı, İzmir-Aliağa, Yalova, Yarımca ve Hopa'da kurulu beş çimento terminali bulunmaktadır. Akçansa, iştiraki olan Betonsa ile 1998 yılında birleşmesi sonucunda, "Betonsa" markasıyla hizmet vermeye başlamış olup hazır beton üretimini Marmara ve Ege bölgelerinde bulunan 35'in üzerinde tesisinde gerçekleştirmektedir. Diğer bir iştiraki olan Agregasa Agregas ile 2002 yılında birleşen şirket, agrega üretim faaliyetini "Agregasa" markası altında 4 tesisi ile sürdürmektedir.

I.1.2. Adoçim²

120 Adoçim, 1995 yılında Antalya'da çimento sektöründe faaliyet göstermeye başlamıştır. Adoçim'in %50 hissesi, 17 Nisan 2008 tarihi itibari ile çok uluslu bir çimento üreticisi olan Titan Cement Company S.A. tarafından satın alınmıştır. Titan Çimento Grubu yedi farklı ülkede faaliyet göstermektedir. Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre, Adoçim'in Antalya, Tekirdağ ili Marmara Ereğlisi ilçesi ve Tokat ili Artova ilçesinde çimento fabrikası ile Tokat merkez, Artova, Sivas ve Antalya'da hazır beton tesisi bulunmaktadır.

I.1.3. Cimpor³

130 Cimpor, 2007 yılından itibaren Cimpor Cimentos de Portugal SGPS, SA tarafından kontrol edilmektedir. Çorum, Yozgat, Sivas ve Hasanoğlan'da çimento fabrikası bulunan Cimpor, aynı zamanda 2 adet öğütme tesisi, 2 adet agrega tesisi ve 16 adet hazır beton tesisine sahip bulunmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Çimento temel olarak beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere iki ana ürün grubuna ayrılmaktadır. Gri çimento, inşaat ve alt yapı sektörünün en büyük

¹ Akçansa'nın internet sitesinden faydalanılmıştır.

² Adoçim'in internet sitesinden faydalanılmıştır.

³ Cimpor Cimentos de Portugal SGPS, SA şirketinin internet sitesinden faydalanılmıştır.

girdilerinden birisi durumundadır. Beyaz çimento ise daha çok yapıştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve miktarı gri çimentoya oranla çok azdır.

140 Beyaz ve gri çimentonun (özellikle bunların girdisi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup, bunların arz ve talep bakımından ikame olması söz konusu değildir. Bu bakımından bu iki çimento türünün ayrı pazarlar olarak ele alınması gerekmektedir.

Çimento türleri ile ilgili bir diğer ayırım ise “torbalı” ve “dökme” olmak üzere pazarlama yöntemi açısından yapılmaktadır. Ayrıca, içerisindeki katkı maddesine göre de çeşitli ürün gruplarına (PKÇ 32,5, PÇ 42,5 gibi) ayrılmaktadır. Ancak, gri çimento üreten bir tesisin belirtilen tüm ürünleri üretebilmesi mümkün olmaktadır.

150 Diğer taraftan, dosya konusu başvuru, çimento üreticilerinin aralarında anlaşarak dökme çimento fiyatlarını belirledikleri ve hazır beton üretimi gerçekleştiren bir teşebbüse mal verilmesinin reddedilmesine ilişkindir. Hazır beton üretiminde ise temel olarak dökme çimento kullanılmaktadır. Ayrıca dökme çimento, hazır beton tesislerinin yanı sıra diğer endüstriyel üreticiler ve silosu olan büyük inşaat şirketleri tarafından kullanılmakta iken; torbalı çimento, “elle beton dökümü” gibi daha düşük yoğunluklu tüketim gerektiren işlerde kullanılmak üzere talep edilmektedir.

160 Torbalı ve dökme çimento, sadece tüketicileri açısından değil, tüketim merkezleri açısından da farklılık göstermektedir. Dökme çimento müşterileri genellikle şehir merkezlerinde yer almaktadır. Ayrıca dökme çimentonun nakliyesi, kapalı özel kamyonlarla (silobas) yapıldığından tek yönlü nakliye neden olmakta ve bu da nakliye maliyetini yükseltmektedir. Buna karşılık, torbalı çimentonun nakliyesi, genel amaçlı nakliye kamyonlarıyla yapılabilmekte ve çift yönlü nakliye avantajına sahip olduğunda, daha düşük nakliye maliyetiyle çok daha uzun mesafelere satılabilmektedir⁴. Yukarıda belirtilenler ışığında, mevcut dosya özelinde çimento ürünü için “torbalı” ve “dökme” ayırımına gidilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Dosya bakımından ilgili ürün pazarları “dökme çimento pazarı” ve “torbalı çimento pazarı” olarak belirlenmiştir.

1.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Rekabet Kurulu'nun 26.08.2010 tarih ve 10-56/1096-M sayılı kararı ile Orta Karadeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren çimento üreticilerine yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Önaraştırma konusu iddialar söz konusu bölgelerde çimento satışı yapan teşebbüslerin çimento fiyatlarına birlikte zam yaptıkları ve müşteri paylaştıklarına yöneliktir.

170 Bir ağır sanayi ürünü olarak çimentonun, yükte ağır pahada hafif niteliğiyle birlikte, ekonomik olarak satılabildiği bölgenin bir hinterlant oluşturarak belli bir uzaklığı geçmemesi, daha uzağa nakliye edilmesi halinde, nakliye maliyetinin çok yükselerek kârlılığı ortadan kaldırması nedeniyle, çimento pazarı satış yapılabilen hinterlant göz önüne alınarak belirlenmektedir.

Bununla birlikte dosya konusu iddiaların değerlendirilmesinde coğrafi pazar tanımı yapılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

⁴ 19.10.2006 tarih ve 06-77/992-287 sayılı Rekabet Kurulu Kararı

I.3. Değerlendirme

180 Dosya konusu iddialar temel olarak ilgili pazarda faaliyet gösteren çimento Adoçim, Cimpor ve Akçansa Çimento'nun aralarında anlaşarak çimento fiyatlarına zam yaptıkları ve müşteri paylaşımına gittiklerine ilişkindir. Söz konusu iddialar, teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler ve teşebbüslerden talep edilen bilgiler çerçevesinde değerlendirilecektir.

I.3.1. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler

Dosya kapsamında Adoçim Tokat Artova, Cimpor Çorum ve Akçansa Ladik entegre çimento üretim tesislerinde ve Cimpor Ankara idari merkezi ile Adoçim İstanbul idari merkezinde raporörlerce yerinde inceleme yapılmıştır.

190 Yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelerde çimento sektöründe genel olarak karşılaşıldığı üzere teşebbüslerin rakiplerinin fiyatları, satış miktarları, ayrıntılı çimento nakliye maliyetleri konusunda bilgi sahibi oldukları ve rakiplerinin fiyat artışlarını yakından takip ettikleri görülmektedir. Bu durum rakipler arası bir anlaşmanın şartlarının yerine getirilip getirilmediğinin teşebbüsler tarafından kontrol edilmesi olarak değerlendirilebilir. Diğer taraftan çimento pazarında az sayıda teşebbüsün faaliyet göstermesi, ürünün homojen olması, müşterilerin hazır beton üreticileri ve çimento bayileri olması ve bu müşterilerin yüksek miktarda az sayıda alım gerçekleştirmeleri nedeniyle çimento üreticileri rakiplerinin faaliyetleri hakkında yukarıda belirtilen bilgilere, teşebbüsler arası karşılıklı bilgi değişimi olmadan da ulaşabilmektedirler.

200 Teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde teşebbüslerin birlikte fiyat belirlediklerini veya müşteri paylaştıklarını gösteren herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır. Bununla birlikte teşebbüslerin pazarda rekabet içerisinde olduklarını, birbirlerinin fiyat değişimlerini takip ettiklerini ve bu değişimlere cevap verdiklerini gösteren çok sayıda belgeye ulaşılmıştır.

I.3.2. Teşebbüslerden Talep Edilen Bilgiler Çerçevesinde Yapılan Tespitler

210 Dosya konusu iddiaların değerlendirilmesi bakımından teşebbüslerden talep edilen bilgiler önem taşımaktadır. Şikayet dilekçesinde, çimento sektöründe faaliyet gösteren Adoçim, Cimpor ve Akçansa Çimento'nun aralarında anlaşarak çimentoya birlikte zam yaptıkları iddia edilmektedir. Dosya kapsamında Adoçim Tokat Artova, Cimpor Çorum ve Akçansa Ladik entegre çimento üretim tesislerinin şikayetçinin faaliyet gösterdiği il olan Amasya ile çimento tesislerinin bulunduğu Çorum, Samsun ve Tokat illerine yönelik 2010 yılı çimento satış fiyatları talep edilmiştir. Bu bölümde dosya kapsamındaki iddialar teşebbüslerden gelen bilgiler çerçevesinde değerlendirilecektir.

I.3.2.1. Çimento Üreticilerinin Aralarında Anlaşarak Çimentoya Birlikte Zam Yaptığı İddiası

Aşağıdaki şekillerde Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerine yönelik Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un 2010 yılı ortalama çimento fiyatları yer almaktadır⁵. Dosya konusu başvuru çimento üreticileri tarafından hazır beton tesislerine sağlanan çimentonun fiyatında 2010 yılında meydana gelen artışa yöneliktir. Bu nedenle il bazında çimento fiyatlarının incelenmesi aşamasında dökme ve torbalı çimento

⁵ Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerinin toplam çimento tüketimlerinin sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....)'u belirtilen üç çimento fabrikası tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle fiyat hareketlerinin incelenmesinde sadece belirtilen fabrikaların satışları dikkate alınmıştır.

220 fiyatları ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ayrıca yıl içerisindeki fiyat değişimlerinin doğru olarak tespit edilebilmesi amacıyla teşebbüslerin il bazındaki satışları açısından sadece belirli çimento türleri (ör. Cem II/B-P 32,5 Torbalı, Cem II/A-LL 42,5 N Dökme, Cem I/42,5 Dökme) ve fabrikaların bant çıkış fiyatları dikkate alınmıştır⁶.

I.3.2.1.1. İl Bazında Fiyat Hareketlerinin İncelenmesi

I.3.2.1.1.1. Amasya

Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Amasya ili 2010 yılı dökme çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 1: 2010 yılı Amasya İli Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları

230

(.....TİCARİ SIR.....)

240 Yukarıdaki şekilden de görüldüğü üzere genel olarak Amasya ili dökme çimento fiyatlarında 2010 yılında Akçansa, Cimpor ve Adoçim'in fiyatlarında sırasıyla (.....) TL, (.....) TL ve (.....) TL artış meydana gelmiştir. Ortalama fiyatlardaki oransal artış Akçansa'da %(.....), Cimpor'da %(.....) ve Adoçim'de %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca şikayette belirtilene benzer şekilde Cimpor ve Adoçim'in dökme çimento fiyatlarında (.....) ayında kayda değer bir artış görülmektedir. Bununla birlikte (.....) döneminde Akçansa'nın fiyatında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Her ne kadar fiyatlar genel olarak yıl boyunca devamlı bir artış içinde olsa da teşebbüslerin fiyat artışlarını aynı zamanlarda gerçekleştiremedikleri görülmektedir. Örneğin (.....) döneminde Cimpor'un fiyatları sabit iken Akçansa ve Adoçim'in fiyatları yükselmiş, (.....) döneminde Akçansa'nın fiyatları sabit iken Adoçim ve Cimpor'un fiyatları yükselmiştir.

Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Amasya ili 2010 yılı torbalı çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 2: 2010 yılı Amasya İli Torbalı Çimento Ortalama Satış Fiyatları

250

(.....TİCARİ SIR.....)

Şekil 2'de görüldüğü üzere 2010 yılında Amasya ili torbalı çimento fiyatlarında yaklaşık (.....) TL artış meydana gelmiştir. Akçansa ve Cimpor'un ortalama fiyatları %(.....) oranında artarken, aynı dönemde Adoçim'in ortalama fiyatında %(.....)'luk bir artış meydana gelmiştir. Belirtilen artış oranları oldukça yüksek olarak nitelendirilebilir. Ayrıca yıl boyunca fiyatların genel olarak yükseldiği ve teşebbüslerin fiyat hareketlerinde belirli oranda benzerlik olduğu görülmektedir.

⁶ Teşebbüslerin il bazındaki dökme ve torbalı çimento satışları genellikle, büyük oranda belirli çimento türlerinde yoğunlaşmakta veya bir ile sadece bir çimento türünün satışı gerçekleştirilmektedir.

260 **I.3.2.1.1.2. Çorum**

Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Çorum ili 2010 yılı dökme çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 3: 2010 yılı Çorum İli Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

270 Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere Çorum ili dökme çimento fiyatlarında 2010 yılı içerisinde kayda değer bir değişim meydana gelmemiş ve fiyatlar (.....) TL yükselmiştir⁷.

Aşağıdaki şekilde Adoçim ve Cimpor'un Çorum ili 2010 yılı torbalı çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır⁸:

Şekil 4: 2010 yılı Çorum İli Torbalı Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

280 Çorum ili torbalı çimento fiyatları 2010 yılında (.....) TL yükselmiştir. Cimpor'un fiyatlarında artış %(.....) oranında gerçekleşirken, Adoçim'in fiyatları %(.....) artmıştır. Bununla birlikte teşebbüslerin yıl içerisindeki fiyat artış ve azalışlarının aynı dönemlerde meydana geldiği görülmektedir.

I.3.2.1.1.3. Samsun

Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Samsun ili 2010 yılı dökme çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 5: 2010 yılı Samsun İli Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları

290 (.....TİCARİ SIR.....)

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere Samsun ili dökme çimento fiyatları 2010 yılı içerisinde sürekli artış göstermiştir. Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un fiyatları sırasıyla (.....) TL, (.....) TL ve (.....) TL yükselmiş ve bu artışlar yılbaşı ile kıyaslandığında yine sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'lik oranlara tekabül etmektedir. Cimpor'un (.....) dönemindeki fiyat hareketleri dışında teşebbüslerin fiyatlarının yıl içerisinde birlikte hareket ettiği görülmektedir.

⁷ Akçansa tarafından Eylül ayında (.....) TL birim fiyatla (.....) tonluk tek bir satış gerçekleştirilmiştir. Belirtilen satış dışında 2010 yılında yapılan tüm satışlar (.....) TL'den gerçekleştirilmiştir.

⁸ Akçansa'nın 2010 yılında (.....) iline torbalı çimento satışı bulunmamaktadır.

300 Aşağıdaki şekilde Adoçim ve Akçansa'nın Samsun ili 2010 yılı torbalı çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır⁹:

Şekil 6: 2010 yılı Samsun İli Torbalı Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Samsun ili torbalı çimento fiyatları 2010 yılı içerisinde sürekli artış göstermiştir. 2010 yılı Ocak ayı ile kıyaslandığında Adoçim'in ortalama fiyatlarında yıl sonunda %(.....) (..... TL), Akçansa'nın ise %(.....)'lık (..... TL) bir artış meydana gelmiştir. Ayrıca teşebbüslerin fiyatlarında büyük oranda bir paralellik görülmektedir.

I.3.2.1.1.4. Tokat

310 Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Amasya ili 2010 yılı dökme çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 7: 2010 yılı Tokat İli Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere 2010 yılında genel olarak Tokat ili dökme çimento fiyatları artmıştır. Ayrıca Akçansa ve Adoçim'in fiyatlarının belirli oranda birlikte hareket ettiği görülmektedir. 2010 yılı boyunca Akçansa'nın fiyatları %(.....) (..... TL), Adoçim'in fiyatları ise %(.....)'luk (..... TL) artış göstermiştir.

320 Aşağıdaki şekillerde Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un Tokat ili 2010 yılı torbalı çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 8: 2010 yılı Tokat İli Torbalı Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

330 Tokat torbalı çimento fiyatları incelendiğinde tüm teşebbüslerin ortalama fiyatlarının yıl içerisinde yükseldiği dikkati çekmektedir. Bununla birlikte Cimpor'un fiyat hareketlerinin Akçansa ve Adoçim'in fiyat hareketlerinden farklı olduğu, Cimpor'un fiyatlarının genel olarak yılın büyük bölümünde (.....) görülmektedir. Akçansa ve Adoçim'in fiyatları belirli oranda birlikte hareket etmektedir. Benzer şekilde 2010 yılında meydana gelen fiyat değişimleri incelendiğinde Akçansa'nın fiyatlarının %(.....) (..... TL), Adoçim'in fiyatlarının %(.....) (..... TL) artmasına karşılık Cimpor'un fiyatlarında yalnızca %(.....) (..... TL) oranında bir artış gerçekleşmiştir.

⁹ Cimpor'un 2010 yılında (.....) iline torbalı çimento satışı bulunmamaktadır.

I.3.2.1.2. Teşebbüslerin Çimento Üretim Maliyetleri

340 Yukarıda belirtildiği gibi Amasya, Samsun ve Tokat illeri dökme ve torbalı çimento fiyatlarında 2010 yılı içerisinde kayda değer oranda artış meydana gelmiştir. Belirtilen artışların değerlendirilebilmesi amacıyla teşebbüslerin aylık bazda 2010 yılı çimento üretim maliyetleri incelenmiştir.

Şekil 9: Adoçim Ortalama Çimento Maliyetleri (TL/ton)

(.....TİCARİ SIR.....)

Şekil 10: Akçansa Ortalama Çimento Maliyetleri¹⁰ (TL/ton)

(.....TİCARİ SIR.....)

350

Şekil 11: Cimpor Ortalama Çimento Maliyetleri (TL/ton)

(.....TİCARİ SIR.....)

360

Yukarıdaki şekillerde de görüldüğü gibi teşebbüslerin çimento üretim maliyetlerinde 2010 yılı içerisinde bazı artış-azalışlar meydana gelmiş olsa da 2010 yılı Ocak ayı ile kıyaslandığında (.....), teşebbüslerin 2010 yılında çimento üretim maliyetlerinde (.....) söz konusudur. Bu durum ise 2010 yılında teşebbüslerin çimento fiyatlarında meydana gelen artışların üretim maliyetlerindeki artışlardan kaynaklanmadığını göstermektedir.

I.3.2.2. Çimento Üreticilerinin Aralarında Anlaşarak Çimentoya Birlikte Zam Yaptığı İddiasına İlişkin Değerlendirme

Şikayet dilekçesinde, çimento sektöründe faaliyet gösteren Adoçim, Cimpor ve Akçansa'nın aralarında anlaşarak çimentoya birlikte zam yaptıkları iddia edilmektedir. Dosya kapsamında Akçansa, Adoçim ve Cimpor'un Amasya, Samsun, Tokat ve Çorum illeri 2010 yılı ortalama dökme ve torbalı çimento fiyatları incelenmiştir. Teşebbüslerin yıl içerisindeki ortalama fiyatlarında kayda değer bir oranda birlikte hareket ettiği görülmüştür.

370

Çimento talebinin mevsimsel değişim göstermesi ve ilkbahar-yaz aylarında artması ile birlikte belirtilen aylarda çimento fiyatlarının yükselmesi, kış aylarında ise talebin azalması ile birlikte fiyatların belirli oranda düşmesi ve bunun sonucunda sektörde faaliyet gösteren değişik çimento üreticisi teşebbüslerin yıl içerisindeki fiyat hareketlerinin birbirleri ile benzerlik göstermesi sektörde karşılaşılan bir durumdur. Fakat Amasya, Samsun ve Tokat illeri 2010 yılı dökme ve torbalı çimento fiyat

¹⁰ Maliyetler yalnızca değişken maliyetleri içermektedir.

hareketleri incelendiğinde genel olarak fiyatların (.....) döneminde artmaya başladığı ve fiyat artışlarının genel olarak (.....) kadar devam ettiği görülmektedir. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi 2010 yılı içerisinde Amasya torbalı çimento fiyatları % (.....), Samsun torbalı çimento fiyatları % (.....) ve Tokat torbalı çimento fiyatları % (.....) oranlarında yükselmiştir. Türkiye genelindeki çimento fiyatlarındaki değişimler dikkate alındığında belirtilen artış oranları oldukça yüksek olarak nitelendirilebilir.

Fiyat artışlarının yılsonuna kadar devam etmesinin çimento talebinde meydana gelen artıştan kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenebilmesi amacıyla Amasya, Samsun ve Tokat illerindeki aylık bazda 2010 yılı çimento talebi incelenmiştir. Genel olarak (.....) döneminde çimento talebinde artış meydana gelmiş, (.....) ayı sonrasında talepteki artış sona ermiş veya talep düşmeye başlamıştır. Bu nedenle fiyatlarda yılsonuna kadar devam eden artışın çimento talebindeki artıştan kaynaklanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi 2010 yılı içerisinde teşebbüslerin çimento üretim maliyetlerinde genel olarak (.....) meydana gelmemiştir.

Yukarıda belirtilenler dikkate alındığında Amasya, Samsun ve Tokat illeri 2010 yılı dökme ve torbalı çimento fiyat hareketlerinin, teşebbüslerin anlaşarak birlikte hareket ettiği pazarlardaki fiyat hareketleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte Adoçim Tokat Artova, Cimpor Çorum ve Akçansa Ladik entegre çimento üretim tesislerinde ve Cimpor Ankara idari merkezi ile Adoçim İstanbul idari merkezinde yapılan yerinde incelemelerde teşebbüslerin çimento fiyatlarını birlikte belirlediklerini gösteren herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.

1.3.2.3. Müşterilerin Paylaşıldığı İddiası

Şikayet dilekçesinin ekinde Adoçim'in bir bayisi tarafından şikayetçiye gönderilen faks metni yer almaktadır. Faks metninde başvuru sahibinin bayiye yaptığı çimento talebinin Adoçim'in isteği doğrultusunda reddedildiği belirtilmektedir. Başvuru sahibi, Cimpor dışında bir fabrikadan mal alınması nedeniyle Cimpor'un kendilerini uyardığını ve Adoçim, Cimpor ve Akçansa'nın aralarında müşteri paylaşımına gittiğini iddia etmektedir.

Adoçim'in bir bayisi tarafından başvuru sahibine mal verilmesinin reddedilmesi ve bu uygulamanın Adoçim'in isteği doğrultusunda gerçekleştirildiği iddiası hakkında Adoçim Ticaret Direktörü tarafından aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

“Artova Çimento Üretim tesisinin (.....) yapıldığı gibi (.....) de satış yapılmaktadır. Bu doğrultuda (.....) yaptığı satışlardan Adoçim sorumlu olmamakla birlikte, Adoçim (.....) yaptığı satışlardan herhangi bir ücret veya maddi çıkar elde etmemekte ve (.....) yapacağı satışlara, müşterilerine yaptığı uygulamalara ya da müşterilerinin kimler olacağına müdahale etmemektedir.

(.....TİCARİ SIR.....).”

Teşebbüslerden 2010 yılında Amasya, Samsun, Tokat ve Çorum illerinde satış yaptıkları müşteriler hakkında bilgi talep edilmiştir. Söz konusu bilgilerin incelenmesi sonucunda (.....)'da (.....) ve (.....) tarafından satış yapılan ortak bir müşteri haricinde teşebbüslerin tamamıyla farklı müşterilere çimento sattıkları görülmüştür. Ayrıca üç teşebbüsün (.....),(.....) ve (.....) illerinde satış yaptıkları ortak herhangi bir müşteri bulunmamaktadır. Bununla birlikte Akçansa, Cimpor ve Adoçim'de yapılan yerinde incelemelerde teşebbüslerin aralarında müşterilerin paylaşımına yönelik bir anlaşma yaptıklarını gösteren herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

430

Rekabet Kurulu'nun 03.02.2011 tarih ve 11-07/136-45 Sayılı Kararına;

KARŞI OY GEREKÇESİ

440

Rekabet Kurulu'nun mezkur kararına, dosyada yer alan bilgi ve belgeler doğrultusunda, haklarında önaraştırma yapılan teşebbüslerin bulunduğu pazardaki ekonomik parametrelerin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde uyumlu eylem göstergesi olarak değerlendirilebileceği ve bu nedenle söz konusu ilgili pazarlarda soruşturma açılabilirliği gerekçesi ile katılmamız mümkün olmamıştır.

450

Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi